

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

8
2023

Tosh o'rmoni
(Navoiy viloyati)

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 426 sahifa, 30-avgust, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqov, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'zR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinova, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va

innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq Markazi xorijiy hamkorlik bo'yicha mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot"
jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

JSTga a'zolik Yangi O'zbekistonni jahon iqtisodiyotiga olamshumul integratsiyalashtiradi	6
Muxiddin Kalonov , i. f. d., professor	
O'zbekistonda ipakchilik sanoatining rivojlanish strategiyalari samarasi.....	11
Jumayev Olimjon Sadulloevich , tadqiqotchi	
"Yashil" iqtisodiyot va uni shakllantirish masalalari.....	18
Yokubjanov Doniyor Islom o'g'li , tayanch doktorant	
Suv ta'minot korxonalarining biznes jarayonlari bo'yicha asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI)ni baholash.....	24
Saidakbarov Xusniddin Abdisalomovich , PhD	
O'zbekiston fond bozorida investorlarning pul mablag'larini jalb qilish mexanizmlaridan foydalanish.....	27
Karimov Akramjon Ikromjon o'g'li , PhD	
Ishchi kuchi bozorining amal qilish metodologiyasi	34
Mamaraximov Bekzod Erkinovich , i. f. n., dotsent	
Yashil turizmni rivojlantirish va takomillashtirish istiqbollari.....	39
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna , kafedra o'qituvchisi	
Suv resurslaridan foydalanishning samaradorligini baholashga yondashuvlar.....	44
Axmedov Sayfullo Normatovich , t. f. n., mustaqil tadqiqotchi	
Samarqand viloyatida xizmat ko'rsatish sohasining holati va innovatsion rivojlanish tendensiyalari tahlili.....	50
Berdiyev Anvar Abduraxmonovich , tayanch doktorant	
Mamlakatimizda markaziy bank monetar siyosatini amalga oshirishning amaliy holati	56
G'aybullayeva Zilola Raxmatullo qizi , mustaqil tadqiqotchi	
Tijorat banklari kapitalidagi mavjud davlat ulushlarini kamaytirish	61
Olimjanova Nigora Alisherovna , mustaqil izlanuvchi	
Infratuzilmaviy investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda islom moliya bozorining roli.....	65
Saydirasulov Laziz Alimovich , doktorant	
Balansning tarkibiy tuzilishi va unga ta'sir etuvchi omillar	71
Tulayev Mirzakul Salamovich , kafedra dotsenti; Axmedov Akbarali Sultonmurodovich , i. f. n (PhD)	
Интеграция современных информационных систем в аудит бюджетных организаций	78
Урдабаев Жарылкап Ермекбаевич , независимый исследователь	
Формирование и использование ресурсного потенциала промышленных предприятий.....	83
Махмудов Носир Махмудович , д. э. н., профессор; Фозилова Фирангиза Комиловна , докторант	
Qishloq xo'jaligi ekinlarining yovvoyi ajdodlarini genofond sifatida asrash va ulardan samarali foydalanish zarurati.....	89
Sherali Xolliyev , kafedra o'qituvchisi	
Turizmni rivojlantirishda axborot texnologiyalarning o'rni	94
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna , mustaqil tadqiqotchi	
Sanoat klasterlarini tashkil etish va boshqarishning o'ziga xos jihatlari.....	99
Xakimov Ziyodulla Axmadovich , dotsent; Axmadova Rayxona Jasurbek qizi , tadqiqotchi	
"Universitet-ishlab chiqarish" integratsiyasi sharoitida oliy o'quv yurtlarining innovatsion rivojlanishini boshqarishning nazariy qoidalari.....	103
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi , iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent	
Farmatsevtika sanoati raqobatbardoshligini oshirishda farmatsevtikaga ixtisoslashgan erkin iqtisodiy zonalardan foydalanishning xorij tajribasi.....	108
Abdiyeva Flora Botir qizi , tayanch doktorant	
Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga ilmiy yondashuvlar	114
Abdullayev Farxod Ozodovich , mustaqil tadqiqotchi	
Budjet-soliq va pul-kredit siyosatini muvofiqlashtirishda fiskal va monetar qoidalardan foydalanishning nazariy jihatlari	119
Hakimjon Hakimov , tadqiqotchi	
Analyzing the Impact of External Debt on The Financial Security of the Country	125
Sanakulova Barnogul Rizakulovna , Doctor of Economic Science, Professor;	
Jamolov Mirzabek Mirjalil ugli , Senior researcher	

Sanoat korxonalarining iqtisodiy o'sishi va barqaror rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari.....	129
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
Digital Advertising Oasis: Qatar's E-Marketing Revolution	133
Mirziyo Sodikov Odiljon ogli	
Tikuv-trikotaj korxonalari faoliyatida marketing tadqiqotlaridan foydalanishning SWOT tahlili	138
Ro'zmamatov Abbas Tolibjon o'g'li, magistrant	
Xorijiy investitsiyalar oqimiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash uchun ekonometrik regression model tuzish.....	144
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li, tayanch doktorant	
Eksport – mamlakat iqtisodiy o'sishiga ta'sir etuvchi asosiy omil sifatida	151
Sharifi Ahmad Sakhrob, mustaqil izlanuvchi	
Роль цифровизации туристической отрасли в повышении её экспортного потенциала страны	156
Суюнова Фотима Баходир кизи, базовый докторант	
Surxondaryo viloyati iqtisodiyotiga kiritilgan xorijiy investitsiyalar prognozi	161
Xatamov Nurbek Ochildiyevich, erkin tadqiqotchi	
Inson kapitalini oshirishda xodimlarni o'qitish va rivojlantirishning o'rni.....	169
G'aniyeva Dilnoza Baxriddin qizi, doktorant	
Совершенствование порядка исчисления и уплаты акцизного налога в Узбекистане	174
Жуманиязова Феруза, PhD, доцент	
Yevropa tiklanish va taraqqiyot bankidan investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	179
Mamatov Bahromjon Shavkatovich, dotsenti, PhD	
Davlat-xususiy sherikligini rivojlantirishning xorijiy tajribalari	184
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna, mustaqil izlanuvchi, i. f. f. d. (RhD)	
Banklar moliyaviy barqarorligini ta'minlashda makroprudensial siyosatning o'rni.....	190
Nilufar Sharipova, PhD	
Dunyoda qorako'l teriga bo'lgan talabning pasayishi: sabab va oqibatlar	197
Nurillayev Jamoliddin Yarashevich, doktorant, i. f. n., dotsent	
Mehnat resurslarini faoliyatini tashkil etishning mezonlari va ko'rsatkichlari.....	201
O'roqov Mamurali Odil o'g'li, tayanch doktorant	
Biznes loyihalarini moliyalashtirishning xorij tajribasi	208
Razzaqov Jasur Hamraboyevich, dotsent, PhD	
Сравнительный анализ методов оценки финансирования инновационных разработок предприятие.....	212
Рузиева Дилноза Абдусаматовна, независимый исследователь	
IPOning muvaffaqiyatlilik darajasini aniqlash metodikasini takomillashtirish yo'llari	216
Saydullayev Shaxzod Sherzodovich, PhD	
Источники финансирования стартап-проектов и способы их привлечения	222
Хажиев Бахтиёр Душабоевич, dotsent, iqtisodiyot fanlari nomzodi	
Tashqi iqtisodiy munosabatlar sharoitida tashqi savdo va bojxona mexanizmlarini tartibga solish masalalari	227
Adizov Sardor Rashidovich, mustaqil izlanuvchi	
Shaxsning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash strategiyasini ishlab chiqish	231
Mamatov Sardor Axmatjonovich, mustaqil tadqiqotchi	
Malayziya iqtisodiyotida Islom kapital bozori ahamiyatining tahlili.....	238
Abrorov Sirojiddin Zuxriddin o'g'li, PhD	
Анализ современного состояния предприятий топливно-энергетического комплекса Узбекистана	243
Мирзахалилова Азизахон Алишеровна, докторант	
Moliyaviy savodxonlik orqali fond bozori savdolarida institutsional investorlar faolligini oshirish	249
Sultanov Maxmud Axmedovich, dotsent, PhD	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashqi bozorlarga yetkazib berishda tijorat standartlarining o'rni	254
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li, PhD; Fayzullayev Shuhrat Sherali o'g'li, tayanch doktorant	
Особенности использования системно-процессного менеджмента в развитии зеленой экономики	259
Отакулов Махамаджон Каримович, PhD, и.о. доцент	
Milliy turizm tarmog'ida raqobat ustunliklarini aniqlashning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	264
Xalilov Sirojiddin Sherali o'g'li, PhD	
Sut mahsulotlari ishlab chiqarish korxonalarida "yashil marketing" strategiyalari.....	268
Eshmatov Sanjar Ashirqulovich, mustaqil tadqiqotchi, i.f.f.d.(PhD)	

O'zbekiston Respublikasida kredit mexanizmini takomillashtirish imkoniyatlari	272
Gadoyev So'hrob Jumakulovich , PhD, dotsent	
Влияние инвестиционной политики на инновационную деятельность в Республике Корея	277
Алимова София Розумбаевна , независимый исследователь	
Hududlarda oliy ta'lim va mehnat bozori integratsiyasi yo'nalishlarini takomillashtirish.....	282
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich , tayanch doktorant	
Bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiy potentsialni rivojlantirish.....	290
N. N. Ismatullayeva , tayanch doktorant	
Mahalliy byudjet daromadlari shakllanishi va muammolarining amaliy holati va tahlili.....	293
Ollokulova Feruza Mansurovna , PhD	
Temir yo'l transportidan samarali foydalanishning ekonometrik tahlili.....	298
Shakarova Dilfuza Ruzimuratovna , tayanch doktorant	
Формирование кредитного портфеля современного коммерческого банка.....	304
Жураева Нодира Фузулий кизи , ассистент кафедры	
Logistika kompaniyalarida yuklarni sug'urtalashni takomillashtirish yo'llari	310
G. Abduvosidova , kafedra o'qituvchisi	
Tumanlar va tadbirkorlikning rivojlanish darajalarini baholash uslublari.....	315
Nazarov Shohbek Isroilovich , magistrant	
Shaxsning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash strategiyasini ishlab chiqish	320
Mamatov Axmetjon Atajanovich , professor; Allaberganov Zakir Gayibovich , dotsent	
Moliya tizimini barqarorlashtirishda mahalliy budjetlarning imkoniyatlarini oshirish masalalari	327
Ollokulova Feruza Mansurovna , PhD; Eshonqulov Asliddin Mamatmurod o'g'li , magistrant	
Byudjetdan tashqari mablag'lari samaradorligini oshirishda davlat xaridlarining roli	330
Norov Akbar Ruzimamatovich	
Fond bozorini rivojlantirishning mamlakat iqtisodiy o'sish jarayonlari bilan bog'liqligi	335
Xoliqov Ulug'bek Rustamovich , t.f.n.	
Sun'iy intellektning tijorat banklari samaradorligiga ta'siri: xorijiy tajriba	341
N.N.Ro'ziyev	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishda investitsion loyihalarni jalb qilishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	350
Astanov Sherzod Rustamovich , mustaqil tadqiqotchi	
Assessing the Impacts of Modern Models for Increasing Textile Product Exports through Green Strategies.....	356
Nosirova Charos	
MDH mamlakatlarida islom moliyasini rivojlanish istiqbollari	364
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna , tayanch doktorant	
Qayta ishlash sanoati korxonlarini iqtisodiy samaradorligini oshirishning zamonaviy yo'llari	369
Abduxamidova Gulxayo , tadqiqotchi	
Mintaqa iqtisodiyotiga kiritilayotgan xorijiy investitsiyalar statistik tahlili	374
Xatamov Nurbek Ochildivich , erkin tadqiqotchi	
Международный опыт развития регионов путем привлечения инвестиций через рынок капитала	380
Дадаханова Саида Махаммаджон кизи , докторант	
Искусственный интеллект как инструмент управления человеческими ресурсами	386
Хайдарова Малика Шакирджановна , преподаватель кафедры	
Surxondaryo viloyatida kichik tadbirkorlik rivojlanishining iqtisodiy-statistik tahlili	396
S.T.Toshaliyeva , PhD	
Jahon Savdo Tashkiloti faoliyati va unga a'zo bo'lish xususida.....	403
Ruzibayev Jahongir Nodirovich , tadqiqotchi	
Xufiyona iqtisodiyot ulushining oshishi O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy xavfsizligiga bevosita tahdid sifatida.....	407
Nabiyev Feruz Nurmurodovich , tadqiqotchi	
Anoerob qayta ishlash jarayonini elektr impulsli ishlov berish	412
Imomova Nodira Shavkatovna tadqiqotchi, Sultonov Mansur Qilichevich PhD	
Milliy transport infratuzilmasini takomillashtirish.....	416
Xashimova Naima Abitovna , i.f.n., professor; Ergashev Shoxrux Vosiljon o'g'li assistent	
Korxonalar faoliyatida internet – marketing texnologiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslar.....	421
M.A.Saparova , talaba	

BALANSNING TARKIBIY TUZILISHI VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

Tulayev Mirzakul Salamovich
TDIU, Moliya va buxgalteriya hisobi kafedrası dotsenti

Axmedov Akbarali Sultonmurodovich
TDIU, Moliya va buxgalteriya hisobi kafedrası i. f. n (PhD) dotsenti

Annotatsiya: Jahon moliyaviy munosabatlarni globallasuvi sharoitida mamlakatning iqtisodiy holati va uni resurslari samarali boshqarish mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlaydi. Ushbu maqolada xo'jalik yurituvchi subyektlarning nazorat tizimini takomillashtirish, samaradorlikni oshirish hamda xo'jalik ma'lumotlaridan aniq va to'liq foydalangan holda boshqaruv qarorlar qabul qilish uchun moliyaviy holati bo'yicha balans tuzishning nazariy asoslari tarkibiy tuzilishi va unga ta'sir etuvchi omillar va balans tuzishning muhim elementlariga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Balans, korxona, mablag', manba, aktiv, passiv, xarajat, daromad, standart, hisobot.

Abstract: In the context of globalization of world financial relations, the economic situation of the country and the effective management of its resources ensure the economic stability of the country. This article discusses the structural structure and influence of the theoretical foundations of the balance sheet on the financial condition of business entities to improve the management system of business entities, increase efficiency, make managerial decisions with a clear and complete use of economic information on important elements of creating a balance sheet.

Key words: Balance sheet, enterprise, fund, source, asset, liability, expense, income, standard, report.

Аннотация: В условиях глобализации мировых финансовых отношений экономическое положение страны и эффективное управление ее ресурсами обеспечивают экономическую стабильность страны. В данной статье рассмотрены структурная структура и влияние теоретических основ бухгалтерского баланса на финансовое состояние хозяйствующих субъектов для совершенствования системы управления хозяйствующими субъектами, повышения эффективности, принятия управленческих решений с четким и полным использованием экономической информации о важных элементах создания баланса.

Ключевые слова: Баланс, предприятие, фонд, источник, актив, обязательство, расход, доход, норматив, отчет.

KIRISH

Respublikamizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar barqarorligi va samaradorligini oshirishga iqtisodiyotimizda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik yurituvchi subyektlarning rivojlanish darajasi bilan belgilanadi. Islohotlarning, iqtisodiyotni rivojlantirishga hamda xalqaro hamjamiyatga integratsiyalashishga katta ahamiyat qaratilmoqda. Bu bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev o'z nutqlarida iqtisodiyot ma-salasiga to'xtalib "Iqtisodiyot – bu hisob-kitob degani. Har bir ishimizda puxta hisob-kitob birinchi o'rinda turishi lozim" ^[1] deb ta'kidlab o'tdilar. Xo'jalik yurituvchi subyektlarda buxgalteriya hisobini yuritish uchun aniq qonun qoidalar va tartibga soluvchi qarorlar bilan belgilab qo'yilgan. Buxgalteriya to'g'risidagi qonunning asosiy maqsadi buxgalteriya hisobini tashkil etish, yuritish va hisobotni tuzish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish hamda barcha xo'jalik operatsiyalarini yaxlit, uzluksiz, hujjatlar asosida hisobga olish yo'li bilan buxgalteriya axborotini yig'ish, qayd etish va umumlashtirishning tartibga solingan tizimidan, shuningdek, uning asosida moliyaviy va boshqa hisobotni tuzishdan iborat ^[2].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

D. A. Sativaldiyeva Buxgalteriya balansi jadval shaklida bo'lib, ikki qismdan iborat bo'ladi. Uning chap qismi aktiv, o'ng qismi passiv deb ataladi. Balansning aktiv qismida xo'jalik mablag'lari va ularning joylashishi aks ettirilsa, passiv qismida esa xo'jalik xo'jalik mablag'larining tashlil topish manbalari bo'ladi [3].

R. D. Dusmuratovning ishlarida buxgalteriya balansi ikkita bo'limdan: aktiv va passivdan iborat bo'lib, balans aktivi o'z navbatida uzoq muddatli aktivlar va joriy aktivlar, passivi esa o'z mablag'lari manbalari va majburiyatlardan iborat. [4]

M. S. Tulayev tomonidan Buxgalteriya hisobi korxonalar faoliyatini o'rganib, unda sodir bo'lgan jarayonlar hisobini yuritadi, buxgalteriya hisobining obyektlari aktivlar, majburiyatlar, xususiy kapital, zahiralar, daromadlar, xarajatlar, foyda, zararlar va ularni harakati bilan bog'liq xo'jalik jarayonlari hisoblanadi [5].

M. S. Ribyanseva va Ye. A. Oksanichlar buxgalteriya balansi tuzish maqsadlaridan kelib chiqqan holda turli xil belgilar bo'yicha turkumlanishini keltirishgan [6].

M. A. Ryabova, N. A. Bogdanova, A. V. Glushenko rossiyalik mutaxassislar tomonidan buxgalteriya balansining tarkibi bo'yicha bildirilgan fikrlarda buxgalteriya balansi aktiv va passiv qismlardan iboratligi hamda aktiv qismi aylanmadan tashqari aktivlar va aylanma aktivlardan, passiv qismi esa kapital va rezerv, uzoq muddatli majburiyatlar va qisqa muddatli majburiyatlardan iboratligi keltirilgan [7].

U. I. Inoyatov va boshqalar hisobot – korxona, birlashma, uyushma, konsern, korporatsiya, aksiyadorlik jamiyati va shu kabilarning o'tgan vaqt ichidagi ishlari natijalari va sharoitlari to'g'risidagi ma'lumotlar majmui [8].

O. V. Mamoshina buxgalteriya balansining ahamiyati uni shakllantirishning asosiy prinsiplarida o'z aksini topadi deb ta'kidlagan hamda quyidagi asosiy prinsiplarni keltirgan. O. V. Mamoshinaning fikriga ko'ra ushbu prinsiplarga amal qilishgina buxgalteriya balansining zarur funksionalligini ta'minlaydi [9].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada induksiya va deduksiya, monografik kuzatish, omilli tahlil, sintez va boshqa usullardan keng foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJA

Buxgalteriya balansini tuzishdan asosiy maqsad korxonaning moliyaviy ahvoli haqida ma'lumotlarga ega bo'lib korxonani samaradorligini oshirishga qaratilgan boshqaruv qarorlar qabul qilish hamda investorlar, kreditorlar va boshqa foydalanuvchilarning qiziqishi ortishiga katta zamin yaratishdir.

Korxonaga rahbarlik qilish uchun korxonaning mablag'lari uning qanday joylashganligi va ularning kelib chiqish manbalari haqida ma'lumotga ega bo'lishi kerak. Bunday ma'lumotlar buxgalteriya balansi yordamida olinadi. Buxgalteriya balansi negizida "balans" so'zi yotadi. Bu so'z lotincha "bis" ikkita va "lanx" tarozi pallasi so'zlaridan olingan bo'lib, o'zaro tenglik, bir xillik ramzi hisoblanadi. Buxgalteriya balansida korxonaning moliya-xo'jalik faoliyati to'g'risida katta hajmdagi ma'lumotlar bo'lib, korxonaning mulkiy holati, moliyaviy resurslarning mavjudligi, ularning taqsimlanishi va foydalanilishi, moliyaviy natijalar (foyda)ning kapitalizatsiyasi, o'z va qarz mablag'lari manbayi, pul mablag'larining mavjudligi va holati, debitorlik va kreditorlik qarzlarning holati, asosiy vositalar va nomoddiy aktivlarning holati hamda uning o'zgarishi va shu kabilarda haqida ma'lumotlar taqdim qilinadi hamda ularning holatini ularning holatini pulda aks ettirish holatidir. To'liq bo'lmagan va ishonchsiz ma'lumotlar, qoidaga ko'ra korxonaning raqobatbardoshligi va moliyaviy-iqtisodiy holatida aks etuvchi noto'g'ri boshqaruv qarorlarini qabul qilishga olib keladi. Ma'lumotlardan foydalana olmaslik, ya'ni uning asosida monitoring va tahlilni amalga oshira olmaslik to'plangan ma'lumotlarning foydasizligiga, menejmentning sifati yomonlashishiga olib keladi. [10]

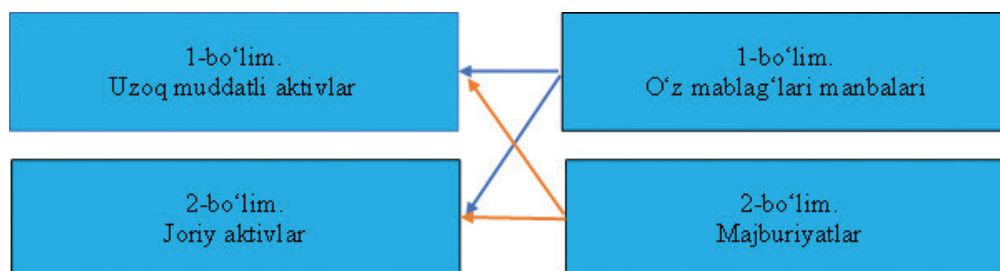
Korxona rahbarlari buxgalteriya balansi va moliyaviy hisobotning boshqa shakllarida keltirilgan ma'lumotlardan foydalana olishi, ularni o'qiy olishi, ulardagi ma'lumotlardan foydalangan holda har bir hisobot moddasi orqasidagi korxonaning haqiqiy holatini ko'ra olishlari, mablag'lar qayerdan kelib tushganligi va ular qayerda joylashganligini hamda ularning normal ish faoliyati uchun yetarilgini baholay olishlari kerak. Xo'jalik yurituvchi subyektning to'laqonli faoliyat yuritishi va doimiy iqtisodiy o'sishi uchun doimiy ravishda uning moliya-xo'jalik holatini tahlil qilish va baholash zarur. Xo'jalik yurituvchi subyektning moliya-xo'jalik holati haqidagi hisobot ma'lumotlarini muntazam kuzatib borish korxonaga iqtisodiy siyosatini o'z vaqtida tuzatishlar kiritib borishiga imkon beradi.

Shunday tahlil qilinadigan va baholanadigan hujjatlardan biri moliyaviy hisobotda asosiy o'rin egallaydigan asosiy shakllardan biri hisoblangan buxgalteriya balansidir. Qonunchilikka ko'ra xo'jalik yurituvchi subyektlar belgilangan muddat va hajmlarda moliyaviy hisobotlarni taqdim qilishlari, shuningdek bundan hisobotlarni taqdim qilish va ayrim moddalarini baholashda zarur talablarga rioya qilishga majburdirlar.

Buxgalteriya balansini asosiy hisobot shakli sifatida davlat organlari, korxona rahbariyati, korxona mulkdorlari, banklar va investorlar, kreditorlar va debitorlar oldida hisobot taqdim qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

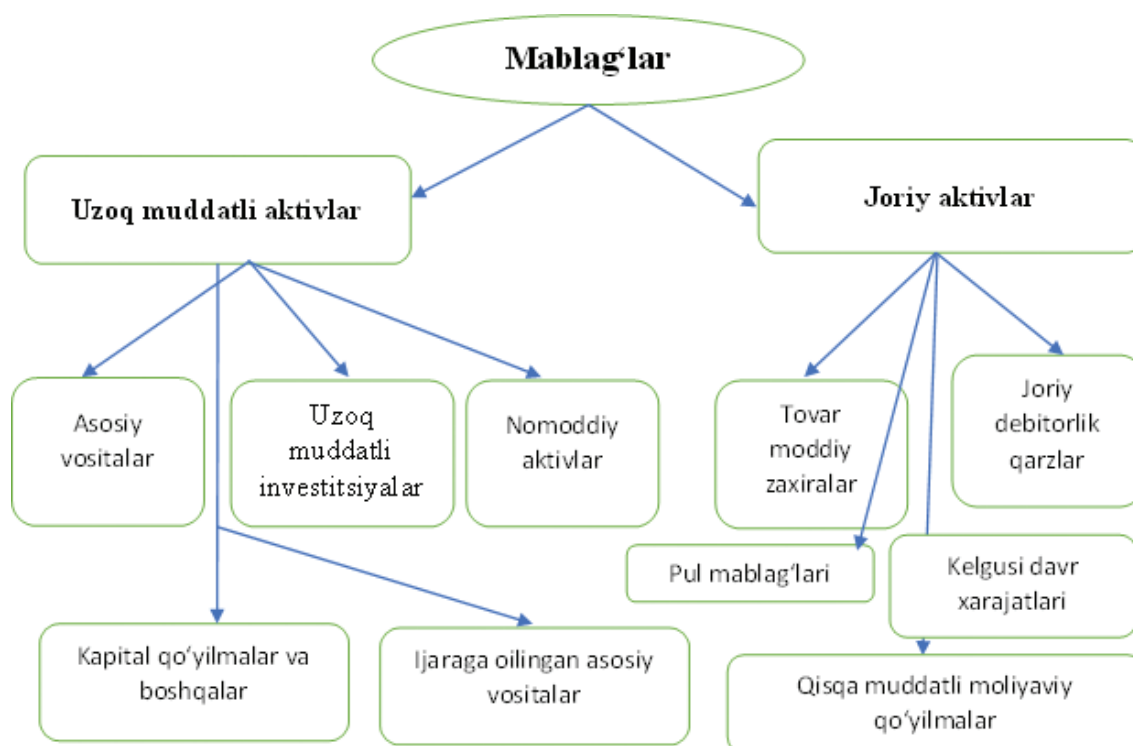
Korxona mablag'lari va ularning manbalarini guruhlash va umumlashtirish vositasi sifatida va ularni qiymat ifodasida aks ettirganligi hamda moliyaviy hisobot tarkibida asosiy o'rin tutganligi sababli buxgalteriya balansining turlari va shakllarini o'rganishning dolzarbligi oshib boradi.

1-chizma: Balans aktivi va passivdagi bo'limlarning o'zaro aloqadorligi

Chizmadan ko'rinib turibdiki, uzoq muddatli aktivlar ham, joriy aktivlar ham korxonaning o'z mablag'lari manbalari va majburiyatlar (qarz manbalar) hisobidan tashkil topishi mumkin (qarang 1-chizma).

Buxgalteriya balansining turlari va shakllarini turkumlagan holda o'rganish korxonaga moliyaviy hisobotning taqdim qilish va shakllantirishning maqbul usulini tanlashga imkon beradi (qarang 2-chizma).

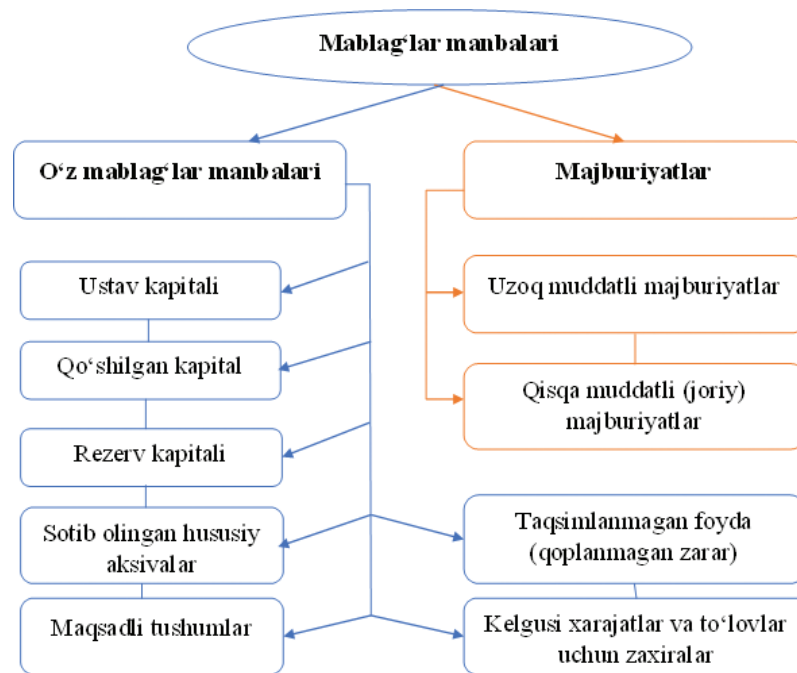

2-chizma: Xo'jalik mablag'larining tarkibiy tavsifi

Shu bois har xil vaziyatlar uchun buxgalteriya balansining turkumlanishini ko'rib chiqamiz.

Aktivlar uch xil xususiyatga ega bo'lishi kerak: a) kelajakdagi iqtisodiy nafni o'zida mujassamlanishi, bevosita yoki bilvosita pul mablag'lari yoki ularning ekvivalentlarini ko'paytirish imkoniyati; b) bu iqtisodiy naflarni nazorat qilish qobiliyatini mujassamlash; c) oldingi bitimlar yoki boshqa voqealarning natijasi bo'lishi.

"Passiv" – nafaol, xolis (betaraf) turmoq, tushuntirish kabi so'zlarning ildizidan olingan. Tarixan bu atama dastlab faqat qarzga olingan mablag'larga nisbatan, ya'ni uchinchi shaxslar oldidagi majburiyatlarga nisbatan qo'llanar edi. Bu bilan mulk egasi qarzga olingan mablag'larga bo'lgan munosabatda o'zboshimchalik (bemalollik) dan o'zini tutishi kerakligi ta'kidlangan edi (qarang 3-chizma).

3-chizma: Mablag'lar tashkil topish manbalarining tarkibi

Keyinchalik "passiv" atamasi manbalarining boshqa moddalariga ham tarqatilgan bo'lib, faqat korxona majburiyatlarini tavsiflabgina emas, mablag'lar turlarini qanday maqsadlarga mo'ljallanganligini ham tavsiflash uchun ishlatiladigan bo'ldi.

Yuqoridagi rasmlardan ko'rinib turibdiki buxgalteriya balansining aktiv qismida uzoq muddatli aktivlar va joriy aktivlar, buxgalteriya balansining passiv qismida o'z mablag'lar manbalari va majburiyatlar joylashgan va quyidagi jadval ko'rinishida bo'ladi (qarang 1-jadval).

1-jadval: Buxgalteriya balansining tuzilishi

Ko'rsatkichlar nomi	Satr kodi	Hisobot davri boshiga	Hisobot davri oxiriga	Ko'rsatkichlar nomi	Satr kodi	Hisobot davri boshiga	Hisobot davri oxiriga
Aktiv				Passiv			
I. Uzoq muddatli aktivlar				I. O'z mablag'lari manbalari			
Balans moddolari				Balans moddolari			
1-bo'lim jami:				1-bo'lim jami:			
II. Joriy aktivlar				II. Majburiyatlar			
Balans moddolari				Balans moddolari			
2-bo'lim jami:				2-bo'lim jami:			
Balans bo'yicha aktivlar jami				Balans bo'yicha passivlar jami			

Har doim korxonada turli xildagi xo'jalik operatsiyalari sodir bo'ladi va korxonaning faoliyati ushbu operatsiyalardan tashkil topadi. Korxona omboriga materiallar kelib tushdi, ular ishlab chiqarishga berildi, ishlab chiqarishdan tayyor mahsulot qabul qilindi, tayyor mahsulot xaridorlarga sotildi va sotilgan mahsulot uchun pul mablag'i olindi, yana xom ashyo materiali sotib olindi, xodimlarga ish haqi to'landi, olingan foydadan soliq, yig'im va to'lovlar to'landi. Bu operatsiyalar ishlab chiqarish tsiklini tashkil qilib doimo qaytarilib turadi.

Har bir xo'jalik operatsiyasi mulk tarkibi yoki uning tashkil topish manbayi yoki bir vaqtning o'zida ham mulkda ham uning tashkil topishida o'zgarishlarga olib keladi. Barcha xo'jalik operatsiyalari buxgalteriya balansiga ta'sir ko'rsatadi va balansda to'rt tipdagi o'zgarishga olib keladi.

1. A+ A-,

2. P- P+,

3. A + P+,

4. P- A-.

Birinci tur o'zgarish. Bu toifa (tip, tur)ga kiruvchi muomalalar ta'sirida balansning aktiv qismida o'zgarish sodir bo'lib, xo'jalik operatsiyasi natijasida balansning bir moddasi ko'payadi va boshqa bir moddasi shu summaga kamayadi. Balansning umumiy summasi esa o'zgarmaydi.

Ikkinchi tur o'zgarish. Sodir bo'lgan muomala balansning passiv qismidagi moddalarga ta'sir ko'rsatib, xo'jalik operatsiyasi natijasida balansning bir moddasi ko'payadi va boshqa bir moddaning shu summaga kamayishi tushuniladi. Balansning umumiy summasi o'zgarmaydi.

Uchinchi tur o'zgarish. Bu toifa (tip)ga kiruvchi muomalalar balansning aktiv va passiv qismlarida sodir bo'lib, xo'jalik operatsiyasi natijasida balansning aktiv qismidagi bir moddaning ko'payishi va balansning passiv qismidagi boshqa bir moddaning shu summaga ko'payishi bilan balansning umumiy summasi ham shu summaga ko'payadi.

To'rtinchi tur o'zgarish. Balansning aktiv va passiv qismlarida sodir bo'lib, xo'jalik operatsiyasi natijasida balansning aktiv qismidagi bir modda va passiv qismida boshqa bir modda shu summaga kamayadi, balansning umumiy summasi ham shu summaga kamayadi.

Buxgalteriya balansining har xil turlari mavjud bo'lib, ular quyidagi belgilari bo'yicha tavsiflanadi:

- tuzilish vaqtiga ko'ra;
- axborot hajmiga ko'ra;
- mulkchilik shakliga ko'ra;
- aks ettirish obyektiga ko'ra;
- tozalash usuliga ko'ra.

Tuzilish vaqtiga ko'ra buxgalteriya balanslari kirish, joriy, tugatish, bo'linish va birlashtirish balanslariga bo'linadi.

Buxgalteriya balansining eng muhim jihatlaridan biri bu manfaatdor tomonlarga korxonaning mablag'lari, mablag'larning manbalari, o'z aylanma mablag'lari, majburiyatlari, umuman olganda moliyaviy holati haqida ma'lumot taqdim qilishidir. Buxgalteriya balansining muhimligi va ahamiyati korxonaning aktivlari va passivlari harakati ustidan to'liq nazorat qilish, keyinchalik foyda olish maqsadida u yoki bu resurslarni ishlab chiqarishga jalb qilishning maqsadga muvofiqligini aniqlash, salbiy iqtisodiy hodisalarning oldini olish yoki oqibatlarini pasaytirish, moliyaviy barqarorlik va iqtisodiy o'sishni ta'minlash imkoniyatini taqdim etishidan iborat. Ushbu maqsadlarga erishish uchun buxgalteriya balansi ma'lumotlaridan foydalanuvchilarni buxgalteriya balansi subyektlari deb nomlash mumkin.

Buxgalteriya balansi subyektlariga quyidagilarni kiritishimiz mumkin:

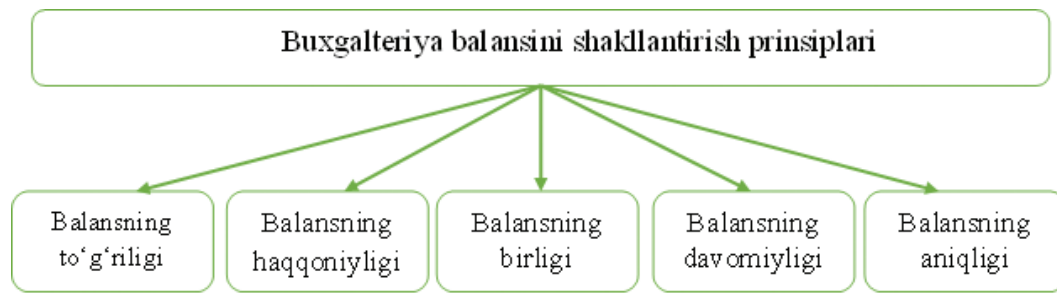
- qonunchilik va ijro hokimiyati organlari (soliq, stasistika);
- tasischilar, investorlar va aksiyadorlar;
- mol yetkazib beruvchilar va xaridorlar;
- turli xil kreditorlar.

Buxgalteriya balansi ma'lumotlaridan foydalanuvchilarining turli xil ma'lumotlardan foydalanadilar. Korxonaning joriy va kelgusidagi to'lovga layoqatlilik – kabi ma'lumotlar mol yetkazib beruvchilar va kreditorlarni, korxonaning foydalilik darajasi – aksiyadorlar va investorlarni, aylanma mablag'larning harakati va holati – ichki foydalanuvchilarni qiziqtiradi. Bundan ko'rinadiki, buxgalteriya balansi ma'lumotlaridan foydalanuvchilarining ma'lumotlarga bo'lgan ehtiyojlari turli xil. Shundan kelib chiqqan holda buxgalteriya balansi ma'lumotlarini shakllantirishga nisbatan ma'lum bir talablar ishlab chiqilgan.

O'zbekiston Respublikasida buxgalteriya balansiga nisbatan qo'yilgan talablar "Buxgalteriya balansi" nomli 15-sonli buxgalteriya hisobi milliy standarti bilan tartibga solinadi. "Buxgalteriya balansi" nomli 15-sonli BHMS buxgalteriya balansini topshirish chog'ida oshkor qilinadigan axborotga qo'yiladigan talablarni belgilaydi^[11]. Ushbu standartning 4-bandida "Buxgalteriya balansidagi barcha axborot to'g'ri oshkor qilinishi va foydalanuvchilarga tushunarli bo'lishi kerak"ligi ta'kidlangan. Ushbu 15-son BHMS O'zbekiston Respublikasida Buxgalteriya balansining mazmuniga hamda undagi axborotlarni shakllantirishga nisbatan talablarni tartibga soluvchi asosiy hujjat hisoblanganligiga qaramasdan, buxgalteriya balansini tuzishda amal qilinadigan prinsiplar keltirilmagan.

Mamlakatimizdagi soha mutaxassislari hisoblangan A. AKarimov, F. R. Islomov, A. Z. Avloqulov, R. D. Dismuratov, D. Xolboyev, I. K. Ochilov, D. X. Azlarov, M. S. Tulayev va boshqalarning ishlarida buxgalteriya hisobini tuzishda rioya qilinishi kerak bo'lgan prinsiplar keltirilgan bo'lib, umumiy tarzda moliyaviy hisobotni tuzishda amal qilinishi kerak bo'lgan umumiy talablar bayon qilingan^[12].

O. V. Mamoshina buxgalteriya balansining ahamiyati uni shakllantirishning asosiy prinsiplarida o'z aksini topadi deb ta'kidlagan hamda quyidagi asosiy prinsiplarni keltirgan. O. V. Mamoshinaning fikriga ko'ra ushbu prinsiplarga amal qilishgina buxgalteriya balansining zarur funksionalligini ta'minlaydi ^[14].

4-chizma: Buxgalteriya balansini shakllantirish prinsiplari

Buxgalteriya balansini shakllantirish prinsiplarining mazmunini ko'rib chiqamiz:

1. **Balansning to'g'riligi.** Balansni shakllantirishning ushbu prinsipi ular asosida ko'rsatkichlar shakllanadigan hisob va dastlabki hujjatlarning ishonchligini ta'minlaydi. Agar qandaydir xo'jalik faktlari tegishli tarzda tasdiqlanmagan yoki noto'g'ri rasmiylashtirilgan holatlar mavjud bo'lsa, korxona balansida chalkash (buzib ko'rsatilgan) ma'lumotlar aks ettiriladi.
2. **Balansning haqqoniyligi.** Ushbu prinsip hisob obyektlari bahosi bilan balansning tegishli satrlarida aks ettirilgan ma'lumotlar bilan muvofiqligini anglatadi.
3. **Balansning birligi.** Ushbu prinsip buxgalteriya balansini hisob va baholashning yagona prinsiplari asosida shakllanishini bildiradi.
4. **Balansning davomiyligi.** Balans shakllanishining ushbu prinsipi har bir keyingi balans o'zidan oldingi balans ko'rsatkichlaridan kelib chiqishini anglatadi. Misol uchun, o'tgan yil yakunlari bo'yicha yakuniy balans hisobot yili uchun boshlang'ich balans bo'lishi kerak.
5. **Balansning aniqligi.** Ushbu prinsip buxgalteriya balansini tuzgan hamda uni o'qiydigan va tahlil qiladigan shaxslarning barchasi tushunishi uchun qulayligi bilan izohlanadi.

Bizning fikrimizcha, buxgalteriya balansini shakllantirishda yuqoridagi prinsiplarga rioya qilish unda keltirilgan axborotlarning to'g'riligi, haqqoniyligi hamda taqqoslanuvchanligini ta'minlashga imkon beradi.

XULOSA

O'tkazilgan tadqiqot natijaslarini umumlashtirgan holda iqtisodiy adabiyotlarda buxgalteriya balansini turkumlashning belgilari bo'yicha yagona yondashuv mavjud emasligi haqida xulosa qilish mumkin. Buxgalteriya balansini turkumlash belgilari va turlari bo'yicha har bir muallifning o'ziga xos qarashi mavjud. Har bir davrda buxgalteriya balansini turkumlash belgilari axborotlarni shakllantirish va umumlashtirish tlablari va prinsiplariga javob bergan bo'lsada, jamiyat rivojlanishini bilan birgalikda buxgalteriya hisobining kuzatuv obyektlari, xo'jalik yurituvchi subyektlar ma'lumotlarini shakllantirishga yondashuvlar o'zgardi va shundan kelib chiqqan holda buxgalteriya balanslarini turkumlash belgilari ham o'zgarishlarga uchradi. Mualliflarning buxgalteriya balansini turkumlashga turli xil yondashuvlari bo'lishidan qat'iy nazar, umumiy jihatni– tuzish vaqtini ko'rsatish mumkin. Buxgalteriya balansini turkumlash nisbatan qarashlarning umumiyligi balansning ma'lum bir sanaga tuzilganligi va tuzish maqsadiga bog'liqligidir.

Shunday qilib, umumlashgan ko'rsatkichlarni shakllantirish va balansni tuzish maqsadlariga bog'liq holda istalgan xo'jalik yurituvchi subyekt buxgalteriya balansining turkumlash belgilarini ajratib ko'rsatish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh. M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. -Toshkent. 22. 12. 2017. –43 b.
2. "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuniga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqida. 2016-yil 13-aprel. O'RQ- 404 (yangi taxrirda).
3. R. O. Xolbekov. Buxgalteriya hisobiga kirish. (Darslik) – T.: "Inovatsion rivojlanish nashriyat-matbaa uyi", 2022, 220 bet. (28 bet)
4. D. A. Satıvaldıyeva Buxgalteriskiy uchet. (Uchebnik). – T.: Iqtisodiyot, 2015. –580 c.

5. Dusmuratov R. D. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. -T.: "Fan va texnologiya", 2013, 476 bet. 69-bet.
6. Рыбьянцева М.С., Оксанич Е. А. Актуальные вопросы формирования информации бухгалтерского баланса в современных условиях // Научный журнал КубГАУ, №71(07), 2011. <http://ej.kubagro.ru/2011/07/pdf/12.PDF>.
7. Рябова М. А., Богданова Н. А. Теория бухгалтерского учета: учебное пособие. – Ульяновск: УлГТУ, 2009. – 158 с. стр. 40; Глущенко А. В. Теория бухгалтерского учета: учебное пособие. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2003. – 134 с. Страницы 25–26.
8. U. I. Inoyatov, S. D. Yusupova, F. R. Salimbekova. Buxgalteriya hisobi. (O'quv qo'llanma). – T.: "Sharq" nashriyoti, 2012. –288 bet.
9. Мамошина О. В. Бухгалтерский баланс как основная форма бухгалтерской отчетности (часть 1) // Социально-экономические явления и процессы. -2015. – № 2(048). - С. 67-73.
10. M. S. Tulayev, B. P. Qlichev. Moliyaviy hisob. (Darslik). – T.: "Inovatsion rivojlanish nashriot-matbaa uyi", 2022, 516 bet.
11. Buxgalteriya balans. 15-son buxgalteriya hisobining milliy standarti. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2003-yil 12-martdagi 45-son buyrug'i bilan tasdiqlangan. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2003-yil 20-martda 1226-son bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan. <https://lex.uz/acts/839065>
12. Buxgalteriya balans. 15-son buxgalteriya hisobining milliy standarti. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirining 2003-yil 12-martdagi 45-son buyrug'i bilan tasdiqlangan. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2003-yil 20-martda 1226-son bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan. <https://lex.uz/acts/839065>
13. Dusmuratov R. D. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. -T.: "Fan va texnologiya", 2013, 476 bet. 336–337-betlar; Karimov A. A., Islomov F. R., Avloqulov A. Z. Buxgalteriya hisobi. Darslik. – T.: "Sharq", 2004. – 592 b.; Xolboyev D. Moliyaviy hisob. O'quv qo'llanma. – T.: Cho'lpon nomidagi NM1U, 2016 – 236 bet; Ochilov I. K., Azlarov D. X., Avloqulov A. Z. Moliyaviy hisob-t. O'quv qo'llanma. T.: Toshkent moliya instituti. 2004. 328-b.
14. Мамошина О. В. Бухгалтерский баланс как основная форма бухгалтерской отчетности (часть 1) // Социально-экономические явления и процессы. -2015. – № 2(048). - С. 67-73.
15. Tulayev Mirzakul Salamovich. (2023). Korxonalarning moliyaviy faoliyatini tashqi auditorlar tomonidan tekshirish masalalari . World Scientific Research Journal, 16(1), 252–258. Retrieved from <http://wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2724> <https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:aca&volume=11&issue=11&article=105>
16. Tulayev, M. (2021). MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot: tayyorlash va avtomatlashtirish. Arxiv nauchnykh issledovaniy.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Jtmoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Тел.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi 26-uy.

